

ارتباط اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت و تفاوت‌های جنسیتی در دانشجویان

صمد رحمتی^۱، هادی کرامتی^۲

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: با وجود تمام ویژگی‌های مثبت اینترنت، اما نگرانی‌های جدی در خصوص استفاده و تأثیرات این تکنولوژی بر سلامت روانی انسان وجود دارد. پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت و تفاوت‌های جنسیتی در دانشجویان انجام گرفت.

روش‌ها: در این پژوهش توصیفی-همبستگی، ۲۰۰ نفر دانشجوی مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه خوارزمی به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌های اعتیاد به اینترنت Young، خودکارآمدی اجتماعی Smith و Betz و سبک‌های هویت Berzonsky را تکمیل نمودند. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های ANOVA، Independent t، ضریب همبستگی Pearson و تحلیل رگرسیون چند متغیره در نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی ($P < 0/050$) و سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری رابطه منفی ($P < 0/010$) و با سبک هویت سردرگم-اجتنابی رابطه مثبتی داشت ($P < 0/050$). تفاوت‌های جنسیتی در میزان استفاده از اینترنت مؤثر و این میزان در پسران بالاتر از دختران بود ($P < 0/010$). همچنین، ۲۳ درصد از کل واریانس اعتیاد به اینترنت توسط متغیرهای مذکور تبیین گردید ($P < 0/010$).

نتیجه‌گیری: فضای مجازی بسیار جذاب و جالب است و نوجوانان و جوانان بیشتر از سایر افراد به استفاده از آن روی می‌آورند. بنابراین، والدین و مربیان باید توجه خاصی به رشد ذهنی و اجتماعی این قشر به خصوص در مرحله بحران هویت داشته باشند و با ارایه روش تربیتی مناسب، زمینه رشد و تکامل را برای فرزندان خود فراهم نمایند تا از زندگی سالمی بهره‌مند شوند.

واژه‌های کلیدی: اعتیاد به اینترنت، خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت، تفاوت‌های جنسیتی، دانشجویان

ارجاع: رحمتی صمد، کرامتی هادی. ارتباط اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت و تفاوت‌های جنسیتی در دانشجویان. مجله تحقیقات نظام سلامت ۱۳۹۵؛ ۱۲ (۱): ۲۶-۲۱

پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۰۷/۰۷

دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۱۱/۱۸

مقدمه

با وجود تمام ویژگی‌های برتری که اینترنت به همراه دارد، اما نگرانی‌های جدیدی در خصوص استفاده و تأثیراتی که این تکنولوژی بر جسم و سلامت روانی انسان می‌گذارد، وجود دارد (۱). استفاده از اینترنت در دانشگاه‌ها و محیط‌های آموزشی سبب شده است تا دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی در ایجاد زیرساخت‌های اطلاع‌رسانی و اتصال به شبکه جهانی پیشگام باشند (۲). دانشگاه‌های کشور میلیاردها تومان صرف خرید مقالات تمام متن و مجموعه‌های علمی می‌نمایند؛ در حالی که استفاده از این منابع در مراکز علمی بسیار پایین می‌باشد و در بین دانشجویان نیز این مقدار به مراتب کمتر است؛ به طوری که هزینه مقاله تمام متن از ۱ تا ۳۰ دلار برآورد شده است (۳). عدم استفاده صحیح از اینترنت و جستجوهای کنجکاوانه و غیر هدفمند دانشجویان، نه تنها آن‌ها را از رسالت اصلی اینترنت در دانشگاه دور می‌کند، بلکه با اتلاف زمان می‌تواند تأثیر سوئی بر وضعیت تحصیلی آنان بگذارد (۴). اعتیاد به اینترنت (Internet addiction)، نوعی اختلال کنترل ناکانه است که به استفاده بیش از حد از اینترنت اطلاق می‌گردد؛ به نحوی که سایر فعالیت‌های

اجتماعی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد و منجر به افت عملکرد وی در حوزه‌های مختلف شغلی، علمی، اجتماعی، حرفه‌ای، خانوادگی، اقتصادی و روان‌شناختی می‌شود. همچنین، باعث نادیده انگاشتن روابط در دنیای واقعی مثل دوستان و خانواده می‌گردد (۵). به نظر می‌رسد، یکی از عواملی که می‌تواند در وابستگی به اینترنت نقش مؤثری داشته باشد، خودکارآمدی اجتماعی (Social self-efficacy) است که توانایی ادراک شده فرد جهت انجام رفتارهای معین در موقعیت‌های مختلف را نشان می‌دهد و نقش تعیین کننده‌ای در رفتار او نسبت به آن موقعیت‌ها دارد (۶). سطح پایین خودکارآمدی اجتماعی و تحصیلی، افسردگی کودکان را در درازمدت پیش‌بینی می‌کند. همچنین، سطح خودکارآمدی اجتماعی می‌تواند تعیین کننده آسیب‌پذیری فرد در برابر برخی اختلالات از جمله اعتیاد به اینترنت باشد (۷). نتایج پژوهش Iskender و Akin نشان داد که اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی رابطه منفی دارد (۸). همچنین، نتایج مطالعه KO و همکاران گزارش کرد که افراد دارای خودکارآمدی پایین، به احتمال بیشتری امکان ابتلا به اعتیاد به اینترنت را دارند و اعتیاد به اینترنت با کاهش تعاملات اجتماعی، افسردگی، تهیایی و کاهش اعتماد به نفس همراه است (۹).

۱- دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران

۲- استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

Email: rahmati.samad@yahoo.com

نویسنده مسؤول: صمد رحمتی

دانشکده‌ها مراجعه و پرسش‌نامه‌ها در میان افرادی که از اینترنت استفاده می‌کردند، توزیع گردید و بعد از حدود ۲۰ دقیقه جمع‌آوری شد. داده‌های به دست آمده با استفاده از آزمون‌های ANOVA Independent t، ضریب همبستگی Pearson و تحلیل رگرسیون در نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۹ (version 19, SPSS Inc., Chicago, IL) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزارهای مورد نیاز جهت جمع‌آوری داده‌ها شامل سه پرسش‌نامه بود که در ادامه به تفصیل ذکر شده‌اند.

پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت Young؛ این پرسش‌نامه شامل ۲۰ سؤال با مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت و دامنه نمرات بین صفر تا ۱۰۰ می‌باشد. نمره صفر تا ۳۹ نشان دهنده کاربر معمولی، نمره ۴۰ تا ۶۹ نشان دهنده کاربر در معرض خطر و نمره ۷۰ تا ۱۰۰ بیانگر کاربر معتاد به اینترنت است (۱۹). Kim و همکاران در چین (۱۶)، اعتبار این ابزار را با روش Cronbach's alpha بیشتر از ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند. مطالعه‌ای نیز اعتبار این پرسش‌نامه را به روش بازآزمایی پس از دو هفته، ۰/۸۵ به دست آورد. همچنین، اعتبار این ابزار با روش Cronbach's alpha، ۰/۸۸ بیان شده است (۲۰).

پرسش‌نامه خودکارآمدی اجتماعی Smith و Betz؛ این پرسش‌نامه دارای ۲۵ سؤال با مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت می‌باشد. دامنه نمرات از ۲۵ تا ۱۲۵ در نظر گرفته شده است که نمره بالاتر نشان دهنده سطح بالاتری از خودکارآمدی اجتماعی است. به منظور هنجاریابی، این آزمون بر روی سه گروه از دانش‌آموزان دبیرستانی اجرا شد. نمونه اول شامل ۸۷ نوجوان ۱۹-۱۴ ساله از یک دبیرستان بزرگ حومه شهر، نمونه دوم شامل ۷۶ نوجوان ۱۶-۱۳ ساله از یک دبیرستان کوچک حومه شهر و نمونه سوم شامل ۷۹ نوجوان ۱۸-۱۲ ساله از یک مرکز اختلالات روانی که مبتلا به نشانگان برون‌سازی، درون‌سازی یا ترکیب هر دو بود. ضریب Cronbach's alpha کل آزمون در گروه اول ۰/۹۰، در گروه دوم ۰/۹۲ و در گروه سوم ۰/۹۵ گزارش گردید. پایایی حاصل از روش بازآزمایی در گروه اول با فاصله دو هفته‌ای، ۰/۹۴ محاسبه شد. همچنین، ضریب پایایی حاصل از روش بازآزمایی برای مردان، ۰/۸۱ و برای زنان، ۰/۸۶ به دست آمد (۲۱).

پرسش‌نامه سبک‌های هویت Berzonsky؛ این پرسش‌نامه دارای ۴۰ سؤال است و سبک هویت فرد و میزان تعهد فرد را در هنگام اجرای پرسش‌نامه مورد سنجش قرار می‌دهد. در مطالعه‌ای ضریب Cronbach's alpha سبک اطلاعاتی ۰/۷۱، سبک هنجاری ۰/۶۵، سبک سردرگم-اجتنابی ۰/۷۵ و سبک تعهد ۰/۷۸ گزارش شده است (۲۰). آقاجانی نیز پایایی سبک‌های اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و تعهد را به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۷۰، ۰/۶۹ و ۰/۶۸ محاسبه نمود (۲۲).

یافته‌ها

دانشجویان مورد مطالعه در دامنه سنی ۱۸-۴۳ سال و میانگین سنی ۳/۵۹ ± ۳۴/۳ قرار داشتند. ۴۷ درصد از آنان دختر و ۵۳ درصد پسر بودند که از این میان، ۸۳/۵ درصد مجرد و ۱۶/۵ درصد متأهل بودند. از لحاظ مقطع تحصیلی نیز ۴۵/۵ درصد در مقطع کارشناسی و ۵۴/۵ درصد در مقطع کارشناسی ارشد مشغول به تحصیل بودند. بر اساس رشته تحصیلی، ۶۳/۵ درصد از دانشجویان در رشته علوم انسانی، ۱۵/۵ درصد در رشته علوم تجربی، ۱۱/۵ درصد در رشته علوم پایه و ۹/۵ درصد در رشته فنی و مهندسی بودند.

چگونگی استفاده از اینترنت می‌تواند به ویژگی‌های شناختی، عاطفی و شخصیتی و هویتی کاربر مرتبط باشد. Erikson هویت را احساس به نسبت پایدار از یگانگی خود تعریف می‌کند (۱۰). سبک هویت (Identity styles) یکی از موضوعات مهم روان‌شناسی رشد می‌باشد که در سال‌های اخیر توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده است. بررسی Berzonsky و Neimeyer با ارایه یک مدل جدید، بر آن دسته از فرایندهای اجتماعی-شناختی تأکید کردند که طی آن، افراد بر اساس شیوه ترجیحی پردازش اطلاعات مربوط به خود و گفتگو درباره موضوعات مربوط به هویت و تصمیمات فردی، در وضعیت‌های متفاوتی قرار می‌گیرند و یکی از سه جهت‌گیری یا سبک پردازش هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم-اجتنابی را اتخاذ می‌کنند. افراد دارای هویت موفق یا دبیرس از سبک هویت اطلاعاتی، افراد با هویت زودرس از سبک هویت هنجاری و افراد با هویت سردرگم از سبک هویت سردرگم-اجتنابی استفاده می‌نمایند (۱۱). نتایج تحقیق Morsunbul حاکی از آن بود که اعتیاد به اینترنت با سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری رابطه منفی و با سبک هویت سردرگم-اجتنابی و اکتشاف نشخواری (ناسازگارانه) رابطه مثبتی دارد (۱۲). همچنین، بر اساس نتایج پژوهش سلطانی و همکاران، متغیر نهفته هویت به طور مستقیم و غیر مستقیم از طریق هیجان‌خواهی، بر اعتیاد به اینترنت تأثیرگذار است (۱۳).

از طرف دیگر، جنسیت دانشجویان نیز می‌تواند در گرایش آنان به اعتیاد اینترنتی اثرگذار باشد. زنان و مردان از نظر فیزیولوژیک، آسیب‌پذیری‌ها و راهبردهای مقابله با یکدیگر تفاوت دارند. به عنوان مثال، زنان بیشتر از مردان به اختلال افسردگی اساسی و مردان بیشتر از زنان به اختلال شخصیت پارانویید مبتلا می‌شوند (۱۴). بنابراین، چنین احتمالی وجود دارد که جنسیت خاصی در برابر ابتلا به اعتیاد اینترنتی آسیب‌پذیرتر باشد. نتایج پژوهش‌های حسن‌زاده و همکاران (۱۵) و Kim و همکاران (۱۶) نشان می‌دهد که بین دانشجویان دختر و پسر از نظر میزان استفاده از اینترنت تفاوت معنی‌داری وجود دارد و میانگین استفاده از اینترنت در پسران بالاتر از دختران است؛ در حالی که یافته‌های مطالعه Yen و همکاران، استفاده افراطی دختران از اینترنت را تأیید کرده است (۱۷) و در پژوهش ویزشفار نیز بین جنسیت و اعتیاد به اینترنت ارتباط معنی‌داری مشاهده نشد (۱۸).

با افزایش روزافزون تعداد کاربران اینترنتی و تأثیرات روان‌شناختی و جامعه‌شناختی گسترده آن، تعیین و شناخت میزان سهم عوامل پیش‌بین در وابسته شدن به اینترنت ضروری به نظر می‌رسد. همچنین، آسیب‌شناسی اعتیاد به اینترنت می‌تواند ما را در استفاده بهتر و مفیدتر از این ابررسانه یاری کند. بنابراین، هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی ارتباط اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت و تفاوت‌های جنسیتی در دانشجویان بود.

روش‌ها

این پژوهش مقطعی در رده تحقیقات توصیفی-همبستگی قرار دارد. جامعه آماری مطالعه را همه دانشجویان مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه خوارزمی تهران در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ تشکیل دادند که ۲۰۰ نفر از آنان با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. پس از اخذ مجوز جهت انجام پژوهش در دانشگاه، به سایت اصلی دانشگاه و سایت‌های

جدول ۱. ماتریس همبستگی بین خودکارآمدی اجتماعی و سبک‌های هویت با اعتیاد به اینترنت

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
خودکارآمدی اجتماعی	۱/۰۰				
سبک هویت اطلاعاتی	۰/۲۴**	۱/۰۰			
سبک هویت هنجاری	۰/۱۴	۰/۴۹**	۱		
سبک هویت سردرگم-اجتنابی	-۰/۲۷**	-۰/۰۶	۰/۱۳**	۱/۰۰	
اعتیاد به اینترنت	-۰/۱۶*	-۰/۴۳**	-۰/۲۸**	۰/۱۷**	۱/۰۰

* $P < .05$; ** $P < .01$; *** $P < .001$

واریانس اعتیاد به اینترنت توسط خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت و تفاوت‌های جنسیتی در میان دانشجویان تبیین می‌شود ($P < .01$). همچنین، ضرایب Beta جهت نشان دادن نقش اصلی هر متغیر حاکی از آن بود که از بین سبک‌های هویت، در رتبه اول سبک هویت اطلاعاتی به شیوه منفی (-0.34) و سبک هویت سردرگم-اجتنابی به شیوه مثبت (0.17)، توانایی پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دانشجویان را داشتند. تفاوت‌های جنسیتی (0.14) نیز قدرت پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دانشجویان را داشت. خودکارآمدی اجتماعی و سبک هویت هنجاری نقش معنی‌داری را در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت نشان نداد.

بحث

هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی ارتباط اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت و تفاوت‌های جنسیتی در دانشجویان بود. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که بین دانشجویان دختر و پسر از نظر میزان استفاده از اینترنت تفاوت معنی‌داری وجود دارد و میانگین استفاده از اینترنت در پسران بیشتر از دختران است. این یافته با نتایج پژوهش‌های حسن‌زاده و همکاران (۱۵) و Kim و همکاران (۱۶) همخوانی داشت، اما با نتایج تحقیق Yen و همکاران که استفاده افراطی دختران را تأیید کرده بود (۱۷) و نتایج پژوهش ویزشفار که بین جنسیت و اعتیاد به اینترنت رابطه معنی‌داری را نشان نداد (۱۸)، ناهمسو می‌باشد. به نظر می‌رسد که اعتیاد به اینترنت می‌تواند هر دو جنس را گرفتار نماید، اما از آن‌جا که شاید میزان نظارت والدین نسبت به دخترها بیشتر است، در نتیجه میزان دسترسی و استفاده افراطی از اینترنت در آنان کمتر از پسران مشاهده می‌شود.

نتایج آزمون Independent t نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر از نظر میزان استفاده از اینترنت تفاوت معنی‌داری وجود داشت و میانگین استفاده از اینترنت در پسران بالاتر از دختران بود ($t = -2.68, P = 0.008$). از نظر مقطع تحصیلی ($t = 1.46, P = 0.144$) و وضعیت تأهل ($t = 0.623, P = 0.529$) تفاوت آماری معنی‌داری بین دانشجویان در میزان استفاده از اینترنت مشاهده نشد. نتایج ضریب همبستگی Pearson حاکی از آن بود که بین سن و اعتیاد به اینترنت رابطه معنی‌داری وجود نداشت ($t = -0.12, P = 0.89$). همچنین، نتایج آزمون ANOVA نشان داد که بین رشته‌های مختلف تحصیلی از لحاظ میزان استفاده از اینترنت تفاوت معنی‌داری وجود نداشت ($P = 0.209, F = 1.53$).

با توجه به مقیاس اعتیاد به اینترنت Young، از مجموع ۲۰۰ دانشجوی مورد مطالعه، ۴۷٪ درصد از دانشجویان (۹۴ نفر) کاربر معمولی اینترنت بودند، ۴۷/۵ درصد (۹۵ نفر) در معرض خطر قرار داشتند و ۵/۵ درصد (۱۱ نفر) کسانی بودند که می‌توان آن‌ها را معتاد به اینترنت قلمداد کرد.

نتایج ضریب همبستگی Pearson نشان داد که اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی رابطه منفی داشت ($P < 0.05$). از طرف دیگر، اعتیاد به اینترنت با سبک هویت سردرگم-اجتنابی رابطه مثبتی را نشان داد ($P < 0.05$)، اما با سبک‌های هویت اطلاعاتی و هویت هنجاری ارتباط منفی مشاهده شد ($P < 0.01$) (جدول ۱).

نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش هم‌زمان (جدول ۲) نشان داد که خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت و تفاوت‌های جنسیتی به میزان ۰/۴۸ با اعتیاد به اینترنت همبستگی داشت؛ بدین معنی که ۲۳ درصد از کل

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش هم‌زمان جهت بررسی توان پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت توسط خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت و جنسیت

متغیرها	B	خطای استاندارد	Beta	T	P	خلاصه مدل		
						R	R ²	F
خودکارآمدی اجتماعی	-۰/۰۲	۰/۰۸	-۰/۰۲	-۰/۳۰	۰/۷۶۵			
سبک هویت اطلاعاتی	-۰/۸۰	۰/۱۷	-۰/۳۴	-۴/۵۹**	< ۰/۰۰۱			
سبک هویت هنجاری	-۰/۳۰	۰/۲۲	-۰/۱۰	-۱/۳۶	۰/۱۷۴	۱۱/۷۸	۰/۲۳	۰/۴۸
سبک هویت سردرگم-اجتنابی	۰/۴۳	۰/۱۷	۰/۱۷	۲/۵۶*	۰/۰۱۱			
جنسیت	۴/۰۱	۱/۸۱	۰/۱۴	۲/۲۲*	۰/۰۲۸			

* $P < .05$; ** $P < .01$; *** $P < .001$

اهداف آموزشی نیز دارای جدیت و پشتکار می‌باشند (۲۴). از آنجایی که افراد دارای سبک هویت هنجاری در برخورد با امور جدیت و پشتکار دارند و برای رسیدن به اهداف خود به صورت سازماندهی شده برنامه‌ریزی می‌کنند، آن‌ها نیز از اینترنت به شکل منطقی و در مسیر دستیابی به اهداف خود استفاده می‌نمایند. سبک هویت سردرگم- اجتنابی نشانه‌ای از برخورد طفره‌آمیز و مسامحه در مشکلات می‌باشد و با سطوح پایینی از تعهد و اعتماد به نفس و بی‌ثباتی خودپنداری همراه است. این افراد توجه کمی به نتایج طولانی مدت انتخاب‌هایشان دارند و درگیر یک اکتشاف هستند، اما اکتشاف آنان به صورت سازمان نیافته و تصادفی است (۲۴). این افراد به دلیل عدم اعتماد به نفس و خودپنداری پایین و همچنین، عدم مهارت لازم جهت ایجاد ارتباط نزدیک با دیگران در دنیای واقعی، فضای بدون بازخورد منفی (مانند اینترنت) را به دنیای واقعی ترجیح می‌دهند و از گمنامی در آن لذت می‌برند.

نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که والدین و مربیان باید توجه خاصی به رشد ذهنی و اجتماعی نوجوانان و جوانان به ویژه در مرحله بحران هویت داشته باشند و با ارایه روش تربیتی مناسب، زمینه رشد و تکامل را برای فرزندان خود فراهم نمایند تا از زندگی سالمی بهره‌مند شوند. همچنین، برای جلوگیری از شیوع و پیشگیری از افزایش فراوانی اعتیاد به اینترنت، پیشنهاد می‌شود که اقداماتی همچون آموزش نحوه استفاده صحیح از اینترنت از طریق دانشگاه‌ها و رسانه‌ها توسط سیاست‌گذاران کلان کشور صورت گیرد. همچنین، می‌توان اردوهای تفریحی، علمی و آموزشی برای دانشجویان جهت پر کردن اوقات فراغت‌شان برگزار نمود تا زمان اختصاص داده شده به اینترنت کاهش یابد.

محدودیت‌ها

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر، نمونه‌های مورد مطالعه بود که فقط دانشجویان بودند. بنابراین، تعمیم‌پذیری نتایج تا حدودی محدود بود. محدودیت دیگر، زیاد بودن تعداد سؤالات هر سه پرسش‌نامه بود که رغبت آزمودنی‌ها را برای پاسخ کاهش می‌داد و این خود عاملی برای عدم همکاری مناسب آزمودنی‌ها به شمار می‌رود. پیشنهاد می‌شود که این تحقیق در جوامع مختلف و با دامنه سنی گسترده‌تر صورت گیرد و نتایج حاصل نیز با یکدیگر مقایسه شود.

تشکر و قدردانی

از تمام مسؤولان، مدیران و دانشجویان دانشگاه خوارزمی تهران که در انجام پژوهش حاضر نهایت همکاری را داشتند، صمیمانه سپاسگزاری به عمل می‌آید.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین اعتیاد به اینترنت و خودکارآمدی اجتماعی دانشجویان رابطه منفی وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش Ko و همکاران مبنی بر این که افراد دارای خودکارآمدی پایین به احتمال بیشتری امکان ابتلا به اعتیاد به اینترنت را دارند (۹) و همچنین، با نتایج تحقیق Akin و Iskender مبنی بر این که اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی ارتباط منفی دارد (۸)، همسو است. افرادی که دارای حس قوی خودکارآمدی اجتماعی هستند، علاقه عمیق‌تری به فعالیت‌های مشارکتی دارند، تعهد بیشتری نسبت به فعالیت‌هایشان حس می‌کنند و به سرعت بر حس یأس و ناامیدی چیره می‌شوند، اما کسانی که حس خودکارآمدی ضعیفی داشته باشند، عقیده دارند که شرایط و وظایف مشکل، خارج از حد توانایی و قابلیت آنان است. همچنین، بر روی ناکامی‌های شخصی و نتایج منفی تمرکز می‌کنند و به سرعت اعتماد خود نسبت به قابلیت‌ها و توانایی‌هایشان را از دست می‌دهند (۲۳). بنابراین، از آنجا که افراد دارای خودکارآمدی اجتماعی بالا در برخورد با موقعیت‌های اجتماعی اعتماد به نفس دارند و نسبت به فعالیت‌هایشان متعهد هستند و در انجام فعالیت‌ها پشتکار و در موقعیت‌های اجتماعی مشارکت بیشتری دارند، از اینترنت به شکل حساب شده‌ای استفاده می‌نمایند.

بر اساس نتایج بررسی حاضر، بین اعتیاد به اینترنت و سبک هویت سردرگم- اجتنابی رابطه مثبتی مشاهده شد، اما بین اعتیاد به اینترنت با سبک هویت اطلاعاتی و سبک هویت هنجاری رابطه منفی وجود داشت. این یافته با نتایج پژوهش Morsunbul، مبنی بر این که اعتیاد به اینترنت با سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری رابطه منفی و با سبک هویت سردرگم- اجتنابی رابطه مثبتی دارد (۱۲)، همسو است. همچنین، این یافته با نتایج پژوهش سلطانی و همکاران مبنی بر این که متغیر نهفته هویت به طور مستقیم و غیر مستقیم از طریق هیجان‌خواهی بر اعتیاد به اینترنت تأثیرگذار می‌باشد (۱۳)، مشابهت دارد.

سبک هویت اطلاعاتی به ظاهر سازگارانه‌ترین سبک و در واقع، استراتژی حل مسأله و یا یک مکانیسم کنار آمدن برای اداره موقعیت‌های روزانه می‌باشد. یک اکتشاف فعال و یا تعهد منقطع، نیاز به شناخت و سطح بالایی از خودپنداری است (۲۴). افراد دارای این سبک هویت، در اداره موقعیت‌های روزانه از یک مکانیسم سنجیده و منطقی بهره‌مند هستند و از اینترنت به شکل حساب شده و در مسیر اهداف مشخصی استفاده می‌کنند.

افراد با سبک هویت هنجاری، دارای اهداف و جهت‌گیری روشنی هستند، تعهد استواری دارند، بر اساس برنامه آموزشی و شغلی روشنی حرکت می‌کنند و این برنامه را به خوبی سازماندهی کرده‌اند. برای پیاده کردن این برنامه‌ها و رسیدن به

References

1. Ghafari M. The survey of effect instruction emotion self-cognition and convulsion control in decline social detachment and internet compulsive users to users it [Thesis]. Tehran, Iran: Allameh Tabatabai University; 2007. [In Persian].
2. Dargahi H, Razavi SM. Internet addiction and its determinants in residents of Zone 2 West of Tehran. Payesh Health Monit 2008; 6(3): 265-72. [In Persian].
3. Ershad Sarabi R, Mirzazadeh A. The rate of using internet and full-text databases by academic members referring to the IT centre of Kerman University of Medical Sciences in 2005. Strides Dev Med Educ 2007; 4(1): 57-63. [In Persian].
4. Mohamadbeigi A, Ghazavi A, Mohammad salehi N, Ghamari F, Saeidi A. Effect of internet addiction on educational status of Arak University of medical sciences students, spring 2009. J Arak Univ Med Sci 2010; 12(4): 95-102. [In Persian].
5. Hasanpoor Sh. Production and normalizing internet addiction test on students of education state schools in Tehran city [Thesis]. Tehran, Iran: Allameh Tabatabai University; 2007. [In Persian].
6. Gaudiano BA, Herbert JD. Self-efficacy for social situations in adolescents with generalized social anxiety disorder.

- Behav Cogn Psychoth 2007; 35(2): 209-23.
7. Bandura A, Barbaranelli C, Caprara GV, Pastorelli C. Multifaceted impact of self-efficacy beliefs on academic functioning. *Child Dev* 1996; 67(3): 1206-22.
  8. Iskender M, Akin A. Social self-efficacy, academic locus of control, and internet addiction. *Computers & Education* 2010; 54(4): 1101-6.
  9. Ko CH, Yen JY, Chen CC, Chen SH, Yen CF. Gender differences and related factors affecting online gaming addiction among Taiwanese adolescents. *J Nerv Ment Dis* 2005; 193(4): 273-7.
  10. Erikson EH. *Childhood and Society*. New York, NY: Norton; 1963.
  11. Berzonsky MD, Neimeyer GJ. Ego identity status and identity processing orientation: The moderating role of commitment. *Journal of Research in Personality* 1994; 28(4): 425-35.
  12. Morsunbul U. Internet addiction in adolescence period: its relations with identity style and ruminative exploration. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2014; 15(1): 77-83.
  13. Soltani M, Fooladvand Kh, Fathi-Ashtiani A. Relationship between identity and sensation-seeking with internet addiction. *J Res Behav Sci* 2010; 4(3): 9-10. [In Persian].
  14. Sadock BJ, Sadock VA. *Kaplan and Sadock's pocket handbook of clinical psychiatry*. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins; 2010.
  15. Hasanzadeh R, Beydokhti R, Rezaei A. The relationship between academic achievement and personality characteristics of learners with an Internet addiction. *Journal of Information and Communication Technology Education* 2012; 3(1): 95-107.
  16. Kim JH, Lau CH, Cheuk KK, Kan P, Hui HL, Griffiths SM. Brief report: Predictors of heavy Internet use and associations with health-promoting and health risk behaviors among Hong Kong university students. *J Adolesc* 2010; 33(1): 215-20.
  17. Yen JY, Ko CH, Yen CF, Wu HY, Yang MJ. The comorbid psychiatric symptoms of Internet addiction: attention deficit and hyperactivity disorder (ADHD), depression, social phobia, and hostility. *J Adolesc Health* 2007; 41(1): 93-8.
  18. Vizehfar F. Assessment of the internet addiction between larian net users. *J Fundam Ment Health* 2005; 7(25-26): 27-33. [In Persian].
  19. Young KS. Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyber Psychology & Behavior* 1998; 1(3): 237-44.
  20. Rashid S. Relationship between personality characteristics and Internet addiction in adolescents [Thesis]. Tehran, Iran: Allameh Tabatabai University; 2008. [In Persian].
  21. Tolabi Z, Karimi Sh. Studying the relationship between cultural intelligence and social self-efficacy (Case Study: Ilam University Students). *Journal of Islamic Culture at the University* 2012; 2(4): 445-64. [In Persian].
  22. Aghajani M. Preliminary standardization of Identity Style Inventory for students undergraduate universities in Tehran [Thesis]. Tehran, Iran: Tarbiat Moalem University; 2002. [In Persian].
  23. Bandura A. Self-efficacy. In: Ramachaudran VS, Editor. *Encyclopedia of human behavior*. New York, NY: Academic Press; 1994.
  24. Berzonsky MD. Identity style and well-being: Does commitment matter? *An International Journal of Theory and Research* 2003; 3(2): 131-42.

The Relationship between the Internet Addiction and Students' Social Self-Efficacy, Identity Styles and Gender Differences

Samad Rahmati¹, Hadi Keramati²

Original Article

Abstract

Background: Despite all the positive features of the internet, there are serious concerns about the use and effects of this technology on human mental health. This study aimed to determine the relationship between the internet addiction and students' social self-efficacy, identity styles and gender differences.

Methods: In a descriptive-correlational study, 200 undergraduate and graduate students at Kharazmi University, Iran, were selected using convenience sampling method. They completed Young's internet addiction test, Smith and Betz's social self-efficacy questionnaire and Berzonsky's identity styles questionnaire. Data were analyzed using independent t, ANOVA, Pearson correlation and multivariate regression analysis statistical tests via SPSS software.

Findings: Internet addiction showed negative correlation with social self-efficacy ($P < 0.050$) and informational and normative identity styles ($P < 0.010$) and positively correlated with diffuse-avoidant identity style ($P < 0.050$). There were gender differences in the effective use of the internet and the rate was higher among the boys ($P < 0.010$). In addition, these variables explained 23% of the total variance of internet addiction ($P < 0.010$).

Conclusion: Cyber space is very attractive and interesting and especially adolescents and young people more likely opt to use it. So, parents and educators should pay more attention to adolescents' mental and social growth. By providing appropriate training methods, they can provide appropriate setting of growth and development for their children to enjoy a healthy life.

Keywords: Internet addiction, Social self-efficacy, Identity styles, Gender differences, Students

Citation: Rahmati S, Keramati H. The Relationship between the Internet Addiction and Students' Social Self-Efficacy, Identity Styles and Gender Differences. J Health Syst Res 2016; 12(1): 21-6.

1- PhD Candidate, Department of Educational Psychology, School of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran

2- Assistant Professor, Department of Psychology, School of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

Corresponding Author: Samad Rahmati, Email: rahmati.samad@yahoo.com